

Vaslui

Festivalul umorului
„Constantin Tănase“

Gala comediei

Festivalul vasluian de umor nu este nici pe departe o glumă, chiar dacă risul se află pe primul plan. Reunind în urbea genialului Tănase scriitori, artiști plastici, cinești, actori, publiciști, într-un conclav vesel-serios, manifestarea năzuiește (din 1970 încoace) să valorifice o latură esențială a spiritualității naționale, **umorul**, în varii expresii și înfățișări, înlesnind interferența artei amatoare cu arta profesionistă. Agenda ediției a VIII-a este probantă din unghiul diversității și al împletirilor culturale benefice, cuprinzând, între altele concursul de interpretare al brigăzilor artistice, grupurilor de satiră și umor, estradelor, formațiilor de teatru amator și interpreților individuali de satiră și umor, gala comediei cinematografice, gala creației plastice și salonul național de caricatură, expoziția retrospectivă a laureaților edițiilor de până acum, cărora li s-au adăugat, anul acesta, și o expoziție a invitaților, unde au expus caricaturiști din Belgia, Bulgaria, Cehoslovacia, R.F.G., Iran, Iugoslavia, Polonia, Uniunea Sovietică și România, gala literaturii satirico-umoristice (biblioteca umorului, sezători literare, festivitatea de premiere a concursului de gen), gala teatrelor pentru copii și tineret, gala umorului etc.

Într-un context artistic atât de generos, nu puteau lipsi teatrele profesioniste, reunite, la rîndul lor, într-o semnificativă și substanțială gală a comediei. Afișul a cuprins următoarele spectacole: **Mitică Popescu**, musical după Camil Petrescu (Teatrul Mic), **Poveste din Hollywood** de Neil Simon (Teatrul Național din București), **Milionarul sărac** de Tudor Popescu (Teatrul Tineretului din Piatra Neamț), **Jolly Joker**, de același autor (Teatrul „Victor Ion Popa” din Birlad), **O casă onorabilă** de Horia Lovinescu (Teatrul Dramatic din Galați), **Frumoșii**

marilor orașe (fantezie muzicală de Angel Grigoriu și Romeo Iorgulescu după romanul lui Fănuș Neagu, **Frumoșii nebuni al marilor orașe** — Teatrul „Maria Filotti” din Brăila), **Arma secretă a lui Arhimede** de Dumitru Solomon (Teatrul de Comedie), **Casa cu fantome** de Calderon de la Barca (Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași), precum și două spectacole ale Teatrului „Tăndărică”: **Aventurile lui Plum-Plum** de José Geal și **Arvinte și Pepelea** de Vasile Alecsandri.

Ce ne spune acest afiș? Remarcăm prezența compactă a teatrelor bucureștene (iată o excepție ce ar trebui să devină regulă a festivalului vasluian!), ca și diversitatea opțiunilor repertoriale. Era fatal să existe și inegalități valorice! Este semnificativ faptul că toate montările au avut cel puțin un element-cheie interesant pentru spectator și deopotrivă pentru specialist. Altfel spus, n-a fost nici o bagatelă, nici o improvizație ușorică; spectacolele s-au plasat fără excepție în zona cristalizărilor estetice, drept pentru care merită luarea-aminte a cronicarului, fie și prin intermediul citorva notații fugare.

★

Ar fi acceptat **anticalofiliul** Camil Petrescu **musicalul** după **Mitică Popescu**? Iată o întrebare pe care ne-o putem pune fără complexe în 1984, la mulți ani de la dispariția fizică a autorului. Din perspectiva unei simple ipoteze critice, sîntem tentați să credem că ar fi refuzat o atare modalitate scenică. Din fericire, istoria spectacolului teatral — ca atîtea alte istorii, dealtfel — nu se scrie cu ipoteticul **dacă**. Realitatea scenică propusă ne-a dovedit indubitabil că **se poate și așa!** Ar fi foarte instructiv să poată fi refăcut traectul regizoral. Cristian

Hadjiculea a montat pe înclul textului binecunoscut o frumoasă (citeodată, în sine!) **piatră... muzicală**. Nicu Alifantis este un compozitor deosebit de inspirat, o minte inteligentă ce refuză soluțiile rudimentare, căutând o asimilare a spiritului piesei. Spațiul moral-afectiv bucureștean — traversat de un sferic Mitică Popescu — este sugerat cu finețe de artizan, printr-o abilită și subtilă **adăugare muzicală**. Impresia este de alocuri de **mixtiune** și de **adăugat**, dar și scepticul sfârșește prin a fi cîștigat în bună măsură de frumusețea **monturii**. Calofilia (sic!) spectacolului este evidentă; dar, spre lauda compozitorului și a regizorului, fuziunea text-muzică se realizează de mai multe ori excelent, în spiritul piesei. Cu o trupă din care nu lipsesc Mitică Popescu, Dinu Manolache, Sorin Medeleni, Rodica Negrea, Anda Călugăreanu, priza la publicul vasluian n-a mai fost pusă în discuție.

Ca să fim sinceri, ni s-a părut cam dulceagă această prea-frumoasă **Poveste din Hollywood**, americanăscă sută-n sută, de un maniheism perfect previzibil, cu care ne-au **prea** obișnuit unii dramaturgi de peste ocean. Capacitatea de persuasiune a fiicei ce-și caută cu încăpăținare propria identitate, raportîndu-se obligatoriu la tată, întreaga ei demonstrație de feminitate ștrengărească, de pudoare și sentimentalism bine măscat, capacitatea de potențare a sentimentelor celor apropiați, traseele psihologice lesne de bănuit aparțin unei piese de o lămurizată ce frizează desuetudinea. Farmecul textului rezidă în calitatea replicii (admirabilă, pe alocuri!), în firescul trăirilor și în permanenta cenzurarea a tentației „melo”. Spectacolul Naționalului bucureștean (regia, Grigore Gontă) este tonic, echilibrat, scilpitor. Nu avem în fiecare zi privilegiul de a-l vedea și asculta pe acest mare actor care este Radu Beligan, de a admira silueta grațioasă a Adelei Mărculescu și jocul vivace al Eugeniei Maci. Într-un decor (Florin Harsim) ce vrea să sugereze (parcă fără ostentație) existența americană se mișcă trei interpreți-oameni. **Flutur** afectiv circula de la unul la celălalt cu naturalețea respirației și din scenă trece în sală spre a se reîntoarce pe scîndura tare, scaldată în lumină.

Spectacolul Teatrului din Piatra Neamț cu **Millonarul sărac** (regia, scenografia, ilustrația muzicală — Valeriu Paraschiv) este **încărcat** dacă-l privim din unghiul scenografiei și **aerisit**, din perspectiva verticalizării textului, al transmierii către sală.

Iată o alăturare de judecăți cam paradoxală, ce impune unele explicitări. Cadrul scenografic vizualizează cu ostentație opulența pereți lambrisați, biblio-

tecă-bar mișcată de butoane secrete, pal-manevrabil etc. Jocul actoricesc atinge în schimb **simplilitatea**, dacă facem abstracție de cele citeva găselnițe sofisticate, prima dintre acestea fiind, desigur, rezolvarea partiturii **Titiei** (Coca Bloos) siluetă și gestică orientală, de fahir... feminin, temenele și rostire tărăgînată, mișcări mărunte de... gheisă — registru interpretativ prea eclectic pentru a putea fi socotit adecvat. În pofida unor neajunsuri de tot evidente, spectacolul nemțean — slujit cu devotament de o trupă talentată, din care mai fac parte Corneliu Dan Borgia, Avram Birău, Liviu Timuș, Romeo Tudor, Tatiana Ionesi, Paul Chirilă, Gheorghe Birău — valorifică inteligent acuitatea satirică a scrierii lui Tudor Popescu.

Și regizorul Cristian Nacu (**Jolly Joker**) a citit textul atent și fidel, realizînd un spectacol dinamic (cu scăderi de ritm în partea întâi), rotund, unitar ca viziune și ca structură ideatică. Spațiul de joc (Rodica Porumbel) sugerează o sală de disecție (disecția în social!), cu reflectoare fixate deasupra scenei, la mică înălțime, concentrate într-un punct esențial de convergență. Au contribuții notabile: Adi Caranuleanu (Mincu), Constantin Petrican (Turlor), Elena Petrican (Porumb), Gheorghe Doroftei (Savin, Manea), Tamara Ciociu (Dora), Florin Predună (Mișcă) ș.a. A fost cel mai mare succes de public reputat de teatrul birlădean în ultimii ani.

Teatrul gălățean ne-a propus un Lovinescu mai puțin jucat, un spectacol realizat sub bagheta regizorală a bucureșteanului Petre Popescu de la Teatrul „Bulandra”. Colaborare fertilă, dacă avem în vedere montarea de față, orchestrată cu grijă și cu un bun dozaj al efectelor teatrale. Dacă e să stăruim asupra unui aspect care conferă spectacolului soliditate, acela nu poate fi decît **omogenitatea** trupei (în acest spectacol!), aflată într-o zi fastă: Liliana Lupan (Ani), Vlad Vasiliu (Grig), Marga Georgescu (Cora, minus unele excese vocale-gestuale), Dimitrie Bitang (Dinu), Carmen Maria Strujac (Cela — olorotic-enigmatică), Septimiu Pop (Dan, sobru, reținut, exact), Sanda Maria Ulmeni (Antonia), Gheorghe V. Gheorghe (Bosco). Obiecții? Aerul de demonstrație actoricească, de **făcut** pentru sală.

Ne întoarcem la o întrebare mai veche: este dramatizabilă proza lui Fănuș Neagu? Viziunile sale **metaforizate** și **metaforizante**, personajele sale aflate la zenitul exploziei vitale (cînd nu sint buimace), pot fi aduse pe scenă?

O proză fundamental lirică poate interesa din perspectivă strict teatrală? Realizatorii brăileni ai spectacolului **Frumoșii marilor orașe** nu au avut comple-

xe în fața unor atare (presupuse) întrebări, și trebuie să evidențiem — în spiritul adevărului — că înscenarea lor pulsează credibil, are virtuți metaforico-plastice și ne convinge de profesionalitatea... profesioniștilor. Că publicul privește sceptic, înțelege puțin (fără lectura romanului, există într-adevăr serioase anevoinți) și mai și pleacă din sală — nu reprezintă un criteriu operant în plan estetic. „Garnitura” muzicală este plăcută și șagălnică îmbinare **text-muzică** dă uneori rezultate remarcabile. Admitem însă că Fănuș Neagu a scris o proză mai greu compatibilă cu scena. Q.e.d. ! Efortul trupei este oricum demn de toată stima.

Dacă **Aventurile lui Plum-Plum** reprezintă o montare mai veche (și de cert succes !) a Teatrului „Tândărică”, premiera **Arvinte și Pepelea** reconfirmă vocația strălucită pentru arta păpușărească a Brîndușei Zaița Silvestru. În fața unei săli pline cu prichindei din ciclul pri-

mar (incintă lipsită de o sonorizare adecvată), artista și-a demonstrat talentul indiscutabil verba în grai moldovenesc, dinamica manevrelor, acuratețea dicției, tactul pedagogic, sensibilitatea și farmecul.

Ne-au scăpat (vai !) spectacolul ieșean și cel al Teatrului de Comedie. Servituțile cronicarului obligat la ubăcitate ! Spusa filosofului antic rămîne valabilă : „A fi pretutindeni înseamnă a nu fi nicăieri !”

★

Generos, vesel, atrăgător, divers, incitant, Festivalul umorului „Constantin Tănase” rămîne o manifestare culturală unică în felul ei. Un cunoscător de talia lui Valentin Silvestru ne asigură în orice caz de unicitatea ei în Europa. Noi sîntem siguri de ea în acest colț de țară binecuvîntat, pe aceste meleaguri moldovene încărcate de istorie și legendă.

Teodor PRACSIU

„Rampa”, acum 50 de ani decembrie 1934

Ion Marin Sadoveanu continuă seria conferințelor experimentale (din care va ieși fundamentală carte **Istoria universală a dramei și teatrului**). ● La Teatrul Vesel, comedia **Birlic** împlinește 50 de reprezentații. Protagonistul se numește încă... Grigore Vasiliu. Să așteptăm să treacă de sută... ● N. Iorga despre menirea primei noastre scene : „Teatrul Național trebuie, pe deasupra modelor trecătoare, să rămîie o instituție de înaltă moralitate, de înaltă etică socială adăpostitoare a clasicismului”. ● O. Goga a terminat de tradus **Tragedia omului de Mădăch** („Faustul maghiar”). Traducerea, spun specialiștii, rivalizează cu originalul. ● La premiera operei **Măștrii cîntăreți din Nürnberg**, Ionel Perlea,

directorul Operei Române, mărturisește : „Convingerea mea e că cele patru mari genii în materie de muzică dramatizată sînt : Wagner, Mozart, Verdi și Puccini”. ● Cum putem omagia mai nimerit pe cel plecat dintre noi fără să-și tipărit volumul, Cincinat Pavelescu, decît reproducîndu-i malițioasă observație ? „Uitin ! că gloria e fum / Imprimi volum după volum / Dar timpul crud, pe nesimțite / Cum le primește, le și-nghite” ● Societara Comediei Franceze Maria Ventura va apărea la Național în **Andromaca** lui Racine. Biletele s-au vîndut ... pentru luna viitoare. O vor flanca Maria Filotti, Ana Luca, G. Calboreanu, N. Bălățeanu, și ei actori de talie europeană ! ● Spirache Neșulescu, „de la prefectură”, călătorește. Premiere la Praga și Viena. **Titanic Vals** își începe și cariera internațională. Să mai spună ceva cîmpulungenii lui Tudorică Mușatescu, cam supărați pe „copilul teribil” al urbei, din cauza mai multor „portrete” locale, „trecute” cu dărnice scenei... ● Ioan Massoff ti-

părește romanul **Fard**, inspirat... e lesne de priceput ! ● La cei cincizeci de ani de teatru, marele Iancu Brezeanu apare (se putea altfel ?) în Ion din **Năpasta**, rol în care „l-a uns” chiar autorul. ● Tănase cochetează iar cu opereta, iubirea lui de tinerețe. La „Calul Bălan”, în versiunea lui N. Kirilescu, va fi un succes la care contribuie 200 de persoane. Baletul, ca totdeauna la „Cărăbuș”, va fi „grandios”. ● După **Domnișoara Nastasia** (succesul de pe scena Companiei Bulandra), **Idolul și Ion Anapoda**, la Național, îi va prilejui lui G. M. Zamfirescu bucuria unui spectacol în care G. Calboreanu va fi extraordinar. ● „Vă duceti la teatru ?” întrebă „Rampa”. În aiun de An nou, cîteva personalități. George Brătianu, istoric : „Mă duc foarte rar la teatru. În schimb, am prilejul să văd des **teatru politic** !” N. Iorga : „Mă duc la teatru cînd am timp și cînd îmi dă cineva bilet !” ● Mulți și rodnicii ani pentru scena națională. În pragul lui... 1935 !

I. N.